

Kuntoutus

YRITTÄJÄT

**Kuntoutus on ratkaisu –
kuntoutusyrietykset ratkaisijoita**

EDUSKUNTAVAALIOHJELMA 2027

Ihmisen toimintakyky on Suomen tärkein voimavara

Suomi kohtaa samanaikaisesti useita historiallisia haasteita: julkisen talouden kestävyysvaje, väestön nopea ikääntyminen, työelämän muutokset, nuorten pahoinvointi sekä kiristynyt kansainvälinen toimintaympäristö. Näihin haasteisiin ei vastata vain hallintorakenteita muuttamalla tai menoja leikkaamalla. Tarvitsemme ajattelutavan muutoksen – tavan vahvistaa ihmisten toimintakykyä, osallisuutta ja mahdollisuutta toimia yhteiskunnassa läpi elämän. Kuntoutus on tässä muutoksessa keskeinen ratkaisu.

Kuntoutus ei ole pelkkä palvelu tai kuluerä, vaan investointi ihmiseen. Se on ennaltaehkäisevää, toimintakykyä vahvistavaa ja työkykyä turvaavaa toimintaa, joka ehkäisee raskaampien ja kalliimpien yhteiskunnan palveluiden tarvetta. Kun lapsi tai nuori saa oikea-aikaista tukea mielenterveyden haasteissa, syrjäytymisen kierre voidaan katkaista ennen kuin se alkaa. Kun työikäisen toimintakykyä tuetaan ajoissa, työurat pitenevät ja osaaminen pysyy yhteiskunnan käytössä. Kun ikääntyvän väestön toimintakyky säilyy, kasvaa samalla mahdollisuus elää itsenäistä ja merkityksellistä elämää. Toimintakykyinen ihminen on osallistuva, työllistynyt ja yhteiskuntaa rakentava ihminen.

Kestävä talous rakentuu kestäväälle toimintakyvylle. Väestön ikääntyessä ja palvelutarpeiden kasvaessa Suomen on siirrettävä painopistettä korjaavista palveluista ennakoiiviin ja vaikuttaviin ratkaisuihin. Tuki- ja liikuntaelinongelmat, mielenterveyden häiriöt ja muut toimintakykyä heikentävät sairaudet ovat jo nyt merkittävimpiä työkyvyttömyyden ja terveyspalvelujen käytön syitä. Niihin vastaaminen ajoissa on sekä inhimillisesti että taloudellisesti viisas valinta. Jokainen ajoissa toteutettu kuntoutustoimi vahvistaa paitsi yksilön hyvinvointia myös julkisen talouden kestävyyttä.

Kuntoutus on myös alueellisen elinvoiman ja yritystoiminnan kysymys. Suomessa toimii laaja ja korkeatasoinen kuntoutusalan yrityskehitys, joka tuottaa osaamista, työpaikkoja ja palveluita lähellä ihmisiä – niin kaupungeissa kuin maaseudulla. Kuntoutus vahvistaa paikallista taloutta ja tuo palvelut sinne, missä ihmiset elävät arkeaan. Kun toimintakykyä vahvistetaan, luodaan edellytykset kasvulle henkilökohtaisella ja yhteiskunnallisella tasolla.

Kuntoutusyritysten eduskuntavaaliohjelma perustuu ajatukseen, että ihmisen toimintakyky on Suomen tärkein voimavara. Kun panostamme toimintakykyyn lapsuudesta vanhuuteen, vahvistamme taloutta, ehkäisemme syrjäytymistä, turvaamme työvoiman saatavuutta ja rakennamme toiveikkaampaa tulevaisuutta. Tuki- ja liikuntaelinsairaudet sekä mielenterveyden häiriöt aiheuttavat vuosittain miljardiluokan kustannuksia ja ovat yleisimmät syyt työkyvyttömyyteen Suomessa, minkä vuoksi mallissa on korostettu niihin tarvittavia ratkaisuja. Kaiken pohjana on riittävä, saavutettava ja oikea-aikainen kuntoutus, jonka mahdollistaa resursseiltaan kestävä palvelujärjestelmä.

Kuntoutus ei ole sivuroolissa tai yksi osa sosiaali- ja terveystaloutta – se on ratkaisu Suomen kestävyteen, kasvuun ja hyvinvointiin.

Eduskuntavaaliohjelman painopisteet

**OIKEA-AIKAINEN, SAAVUTETTAVA JA RIITTÄVÄ
KUNTOUTUS LÄPI ELÄMÄN:
PALVELUJÄRJESTELMÄN KESTÄVYYS**

**TUKI- JA
LIIKUNTAELINTERVEYS:
TYÖ- JA TOIMINTAKYVYN
PERUSTA**

**MIELENTERVEYS JA
NEUROPSYKIATRISET
HAASTEET:
SYRJÄYTYMISEN
KATKAISEMINEN**

Vaaliohjelma tarjoaa ratkaisuja kahden suurimman suomalaisten terveydellisen haasteen - tuki- ja liikuntaelinsairauksien sekä mielenterveyden ongelmien - ratkaisemiseen. Molemmat aiheuttavat vuosittain miljardiluokan kustannukset.

Kaiken pohjana on riittävä ja oikea-aikainen kuntoutus suomalaisten toimintakyvyn varmistajana.

Ratkaisujen perusta

OIKEA-AIKAINEN JA RIITTÄVÄ KUNTOUTUS LÄPI ELÄMÄN: PALVELUJÄRJESTELMÄN KESTÄVYYS

Kuntoutuksen vaikuttavuus ei synny yksittäisestä terapiakäynnistä, vaan oikea-aikaisuudesta, riittävydestä ja jatkuvuudesta. Liian usein kuntoutus aloitetaan myöhässä tai sitä myönnetään liian vähän, jolloin sen tavoitteita on mahdotonta saavuttaa. Osa niistä ihmisistä, jotka hyötyisivät kuntoutuksesta, pyörivät hallinnollisissa rattaissa. Moni joutuu myös ohjatuksi muualle kuin sinne, mistä saisi parhaan avun, esimerkiksi vakuutusyhtiöiden korvaamassa kuntoutuksessa.

Eduskuntavaaliohjelmassa kuntoutus nähdään elämänkaaren mittaisena investointina. Kun lapsen kielellinen kehitys tuetaan ajoissa, kun työikäisen työkyky turvataan ja kun ikääntyvän toimintakyky säilyy, siirtyvät raskaat kustannukset kauemmas tulevaisuuteen, tai ne voidaan jopa välttää kokonaan. Samalla vahvistetaan palvelujärjestelmän kestävyttä tilanteessa, jossa väestö ikääntyy ja osaavasta henkilöstöstä on pulaa.

Avainasemassa ovat kuntoutusalan yritykset kaikkialla Suomessa. Yrityksillä on tilaa kuntouttaa asiakkaita, niissä panostetaan sitoutuneisiin ja luottamusta rakentaviin asiakassuhteisiin, ja niissä asuvat korkea laatu ja kustannustehokkuus. Moni yritys myös pääsee helposti asiakkaan arkiympäristöön tai kotikäynnille, myös virka-ajan ulkopuolella. Yrityksistä saataisiinkin karkeasti laskettuna puolet enemmän terapiakäyntejä asiakkaille kuin tuottamalla palvelut itse hyvinvointialueilla.

**KUNTOUTUKSEN OSTOPALVELUIHIN KÄYTETTY EUROMÄÄRÄ ON VALTAVAN PIENI OSA
KOKO SOTEN KUSTANNUKSISTA.
MILLAISEKSI SUOMI MUUTTUISI, JOS TUOTA MÄÄRÄÄ NOSTETTAISIIN?**

Toimenpiteet: miten oikea-aikaisuus ja riittävyys turvataan?

LAKIMUUTOKSET

- **Luodaan uusi Kela-korvaus kuntoutuspalveluihin.**
 - Korvaus koskee esimerkiksi puhe-, toiminta-, ravitsemus-, jalka- ja psykoterapiaa sekä musiikkiterapiaa ja kuulon kuntoutusta. Se madaltaa kuntoutukseen pääsyn kynnystä merkittävästi, tukee omatoimista palveluhakua aidon tarpeen hetkellä, kannustaa ennaltaehkäisyyn ja tasa-arvoistaa palveluiden saatavuutta tilanteessa, jossa kaikilla ei ole terveystakuuksia ja hyvinvointialueiden prosessit ovat hitaita.
- **Laajennetaan kotitalousvähennys kattamaan myös muiden kuntoutusalan ammattilaisten kuin fysio- ja toimintaterapeuttien kotona toteuttama kuntoutus.**
- **Tehdään lakimuutos, joka varmistaisi hyvinvointialueelle aina lakisääteisen veloitteen tarjota asiakkaalle terapiapalveluiden palveluseteli.**
 - Panostetaan samalla palvelusetelin kannattavuuteen.
- **Tehdään lakimuutos, jossa vakuutettu saa oikeuden valita palveluntuottajansa vakuutusyhtiön maksusitoumuksella, enintään hyvinvointialueen vastaavan palvelun hinnan suuruisena.**
- **Uudistetaan ammattihenkilölakia siten, että musiikkiterapeuteista ja audionomeista tehdään terveydenhuollon ammattihenkilöitä, ja terapeutti-nimike rajataan vain sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten käyttöön.**

NYKYTILAN SÄILYTTÄMINEN JA KEHITYSTYÖ

- **Vahvistetaan kuntoutuksen monituottajamallia hyvinvointialueilla.**
- **Mahdollistetaan sujuvampi yhteistyö erikoissairaanhoidon, hyvinvointialueiden ja yksityisten terapiayritysten välillä terävöittämällä erikoissairaanhoidon arviointiprosesseja terävöitetään nopeiksi ja selkeiksi (ks. liite).**
- **Säilytetään Kelan tarjoamat kuntoutuspalvelut Kelan järjestäminä.**

Palveluseteli on hyvä instrumentti - paitsi jos sen arvo lasketaan väärin

- Pohteen puheterapian palveluseteli osoittaa, miten instrumentti voidaan tehdä toimimattomaksi yhdellä ratkaisulla: asettamalla setelin arvo tasolle, jolla yksikään yritys ei voi tuottaa palvelua kannattavasti (14-44 % oman palvelutuotannon kustannuksista)
- omassa palvelutuotannossa muitakin haasteita, kuten työnantajariskin kantaminen

Seurauksena noidankehä:

- Yritykset eivät hakeudu palveluntuottajiksi, koska toiminta ei ole taloudellisesti mahdollista
- Hyvinvointialue ihmettelee, miksi yksityisiä tuottajia ei löydy
- Hyvinvointialue vastaa kasvavaan palvelutarpeeseen omaa tuotantoa ja rekrytointeja lisäämällä

ESIMERKKI: POHJOIS-POHJANMAAN HYVINVOINTIALUE POHTEN PUHETERAPIAN PALVELUSETELIPÄÄTÖS KEVÄÄLTÄ 2026

**Esimerkki: puheterapia 45 min, aikuisasiakas, kotikäynti
Ylivieskasta Sieviin (matka-aika 2x19min)**

Kustannus

Pohteen oma tuotanto (terapia + matka + terapeutin matka-ajan palkka) 277 €

Palveluseteli (pohjaesitys, sisältää matkat) 95 €

Mitä 95 € tarkoittaa yrittäjälle?

Käynnin kokonaiskesto yrittäjälle: 83 minuuttia (45 min terapia + 38 min ajomatka)

Kun matkaan kulunut aika huomioidaan, jää varsinaiselle terapiakäynnille: 95 € / 83 min × 45 min = 51,50 €

Puheterapeuttiyrittäjä tekee siis 45 minuutin terapiakäynnin matkat pois lukien noin 51 eurolla

51 eurolla pitäisi kattaa:

Yrittäjän oma toimeentulo

Ammatillinen täydennyskoulutus

Yrityksen hallinnolliset kulut

**TÄTÄ SOPII YRITTÄÄ - SE EI
NIMITTÄIN OLE MAHDOLLISTA.**

TUKI- JA LIIKUNTAELINTERVEYS: TYÖ JA TOIMINTAKYVYN PERUSTA

Tuki- ja liikuntaelinsairaudet ovat yleisin syy lääkärikäynneille ja yksi merkittävimmistä työkyvyttömyyden aiheuttajista Suomessa. Ne koskettavat kaikenikäisiä ja heikentävät toimintakykyä enemmän kuin mikään muu sairausryhmä.

Silti niihin puututaan usein liian myöhään ja ne vievät ison osan terveydenhuollon niukoista resursseista.

Kuntoutusyrittäjien eduskuntavaaliohjelman ajattelutavassa TULE-sairauksiin vastataan ajoissa ja riittävällä kuntoutuksella. Kun toimintakykyä vahvistetaan varhain, vähennetään erikoissairaanhoidon tarvetta, pidennetään työuria ja siirretään raskaita kustannuksia vuosilla eteenpäin.

TOIMENPITEET

- Kehitetään fysioterapian Kela-korvausta.
- Mahdollistetaan pääsy fysioterapeutin suoravastaanotolle palvelusetelillä viiden päivän sisällä.
- Edistetään tuki- ja liikuntaelinterveyttä kaikilla yhteiskunnan sektoreilla.

KUSTANNUKSET

Tules-vaivojen kustannukset julkisessa terveydenhuollossa vuosittain 975 m€
Tules-vaivojen kustannukset yksityisessä terveydenhuollossa vuosittain 60 m€
Lääkkeet 111 m€

Sairaspoissaolojen kustannukset 1,3 mrd €

Muut kustannukset: alle 10pv sairauspoissaolot, sijaisjärjestelyt työssä, työkyvyttömyyseläkkeet, tuottavuuden heikkeneminen, syrjäytyminen työkyvyttömyyden seurauksena

*Luvut perustuvat Tuki- ja liikuntaelinliitto Tule ry:n lukuihin tules-sairauksien käyntimääristä, Suomen lääketilastoon 2023 sekä THL:n laskemiin lääkärikäyntien keskiarvoihin vuodelta 2024.

TUKI- JA LIIKUNTAELINTERVEYS: TAUSTAA KUNTOUTUSYRITTÄJIEN JÄSENYRITYKSESTÄ

- 80 % tule-potilaista ohjautuu ensimmäisenä lääkärin eikä fysioterapeutin vastaanotolle
- lääkärit kirjoittavat eniten ja pisimpiä sairaslomia tule-diagnoosien vuoksi: 47%, kun fysioterapeutit kirjoittavat vain 16%
- lääkärit ohjaavat potilaita heikoiten fysioterapiaan, kun taas noin puolet fysioterapiasta alkaneista hoitopoluista sisältää yhden lääkärikäynnin
- samoin yli 65-vuotiaista potilaista noin 60% on tule-potilaita

Tuki- ja liikuntaelinsairaudet ovat valtava yhteiskunnallinen ongelma, jonka hoitamiseen hukataan niukkoja resursseja, joista toimiva hoitopolku vaatisi vain murto-osan. Tule-sairauksien kuntouttaminen ajoissa on kustannustehokasta ja vähentää lääkkeiden tarvetta.

MIELENTERVEYS JA NEUROPSYKIATRISET HAASTEET: SYRJÄYTYMISEN KATKAISEMINEN

Nuorten mielenterveyden häiriöt ja itsetuhoisuus ovat yksi Suomen suurimmista tulevaisuusriskeistä. Jokainen syrjäytynyt nuori merkitsee menetettyä potentiaalia ja kasvavia kustannuksia vuosikymmeniksi eteenpäin. Vuosi on nuoren elämässä pitkä aika, joten oikea-aikainen ja riittävä apu on saatava nopeasti.

Kaikki nuoret eivät kuitenkaan hyödy terapiatakuun lyhytterapiasta. Monisyiset mielenterveyden haasteet liittyvät usein esimerkiksi neuropsykiatrisiin vaikeuksiin, päihteisiin, rikoskierteeseen tai lastensuojelun asiakkuuteen. Tällöin tarvitaan pitkäjänteisempää kuntoutusta ja usein myös usean ammattilaisen samanaikaista tukea. Myös ennaltaehkäisy on tärkeää juuri näissä tilanteissa: riittävän varhainen ja oikeanlainen kuntoutus voi katkaista ongelmien syvenemisen, vaikka nuoren elämäntilanne olisi jo valmiiksi vaikea. Ennaltaehkäisy ei saa tarkoittaa vain lievien ongelmien varhaista hoitoa, vaan myös sitä, että vakavampiin haasteisiin tarjotaan ajoissa riittävän vahvaa tukea.

Yksityiset kuntoutusyrietykset voivat olla keskeinen osa ratkaisua. Ne pystyvät tarjoamaan joustavaa ja pitkäkestoista kuntoutusta, joka kiinnittyy nuoren arkeen ja rakentuu luottamuksellisen hoitosuhteen varaan. Moniammatillinen työskentely – esimerkiksi psykoterapian, toimintaterapian, musiikkiterapian ja sosiaalisen tuen yhdistäminen – voi auttaa nuorta vahvistamaan toimintakykyään ja kiinnittymään kuntoutukseen.

KUSTANNUKSET: esimerkkejä

**Kuukausi lastensuojelulaitoksessa
11 220 €**

**10 tuntia lastensuojelun
sosiaalityötä 950 €**

**Erikoissairaanhoidon palvelut,
esim. lääkärikäynti 200 €/kerta**

**+ Mahdolliset mielenterveys- ja
päihdepalvelut, kuntouttava työtoiminta
ja sosiaalietuudet**

Hoito psykiatrisella osastolla 600 €/vrk

Menetetty työpanos

työkyvyttömyyseläkkeellä vuodessa

25 000 €

Työkyvyttömyyseläkkeen määrä vuodessa

17 000 €

10 tuntia lastensuojelun sosiaalityötä 950 €

***Luvut perustuvat hyvinvointialueiden palveluhinnastoihin, Lappo & Risku 2023, sekä Valtiontalouden tarkastusviraston lukuihin nuorten syrjäytymisestä (2007)**

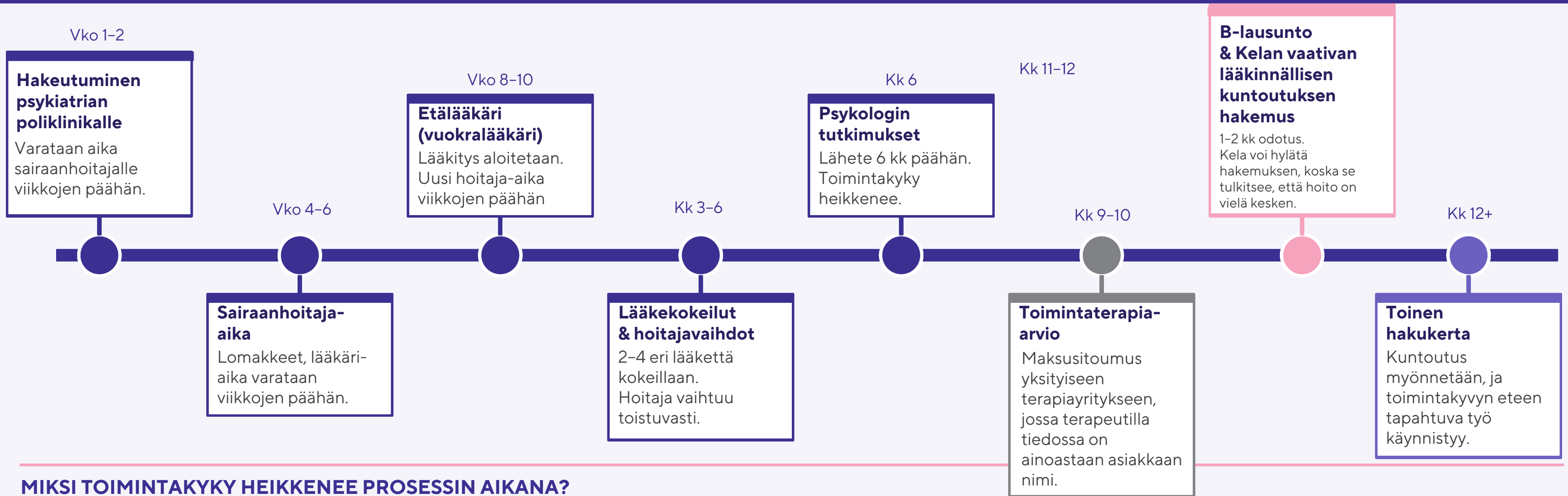
MIELENTERVEYS JA NEUROPSYKIATRISET HAASTEET: SYRJÄYTYMISEN KATKAISEMINEN

TOIMENPITEET

- **Terapian palveluseteli laajasti käyttöön myös mielenterveyden kuntoutuksessa, valinnanvapaus huomioiden.**
 - Tämä on tehtävä varsinkin nuorisopsykiatriassa ja tiettyjen tunnusmerkkien kohdalla, joita ovat esim. itsemurhayritys, kompleksinen traumatisoituminen, PTSD, seksuaalinen kaltoinkohtelu ja päihdeongelma. Kuntoutusyrityksissä on kapasiteettia, joustavuutta ja osaamista auttaa suoraan arjessa näitä nuoria, jotka eivät hyödy terapiatakuun tarjoamista lyhytterapiapalveluista. Nyt kuntoutusta (esim. psykoterapia, toimintaterapia, musiikkiterapia tai psykofyysinen fysioterapia) ei välttämättä edes ehdoteta potilaalle.
- **Moniammatilliset toimintamallit, joissa kuntoutus ja sosiaalinen tuki toteutuvat rinnakkain tiimityönä.**
 - Monilla nuorilla ja aikuisilla mielenterveyden ongelmat liittyvät samanaikaisesti esimerkiksi päihteisiin, rikoskierteeseen tai lastensuojeluun. Moniammatillisesti toimimalla kuntoutus vastaa paremmin asiakkaan todellista tilannetta ja vähentää palveluiden siiloutumista, jossa pahimmillaan terapeutti ei saa yhteyttä esimerkiksi psykiatriin potilaan asioissa. Yksi esimerkki tämän vaikuttavasta toteutuksesta olisi kuntoutus osana lastensuojelun jälkihuoltoa.
- **Terapia rikoksen uhreille rikosvahinkolain korvaamana palveluna maksusitoumuksella.**
- **Psykoterapian Kela-korvauksen nostaminen asiakkaan omavastuun pienentämiseksi.**

LIITE: ESIMERKKI TYYPILLISESTÄ ARVIOINTIPROSESSISTA

Näky erityisesti toimintaterapiassa ja psykoterapiassa

MIKSI TOIMINTAKYKY HEIKKENEÄ PROSESSIN AIKANA?

HENKILÖSTÖN VAIHTUVUUS

Hoitaja vaihtuu toistuvasti ilman varoitusta. Potilas saa tekstiviestin: "Uusi henkilö ottaa yhteyttä." Lääkärit vaihtuvat eivätkä ehdi perehtyä tilanteeseen.

TIETO EI LIIKU

Potilas kertoo tarinansa aina alusta uudelle hoitajalle, lääkärille, psykologille ja sosiaalityöntekijälle. Kuntoutuksen ammattilaisia yrityksistä ei kutsuta mukaan hoitoneuvotteluihin.

LÄÄKEHOITOPAINOTTEINEN PARADIGMA

Psykiatrian lähestymistapa on biologinen: lääke korvaa kokonaisvaltaisen hoidon. Kuntoutusta ei oteta puheeksi, vaikka se voisi auttaa jo varhaisessa vaiheessa.

RESURSSIEN VÄHYYS

Hyvinvointialueiden resurssipula on lopettanut terapia-ammattilaisten osallistumisen hoitoneuvotteluihin. Vastaanottoajat ovat harvoja – noin 6 viikon välein.

Hoidon aloitukseen kuluu vähintään 12 kk – usein enemmänkin.

Esimerkin asiakastarina toistuu Kuntoutusyrittäjien jäsenyrityksissä säännöllisesti.

LIITE: VOISIKO ARVIOINTIPROSESSI OLLA SEN SIJAAN...

Kuntoutus mukaan heti – ei jonon päässä

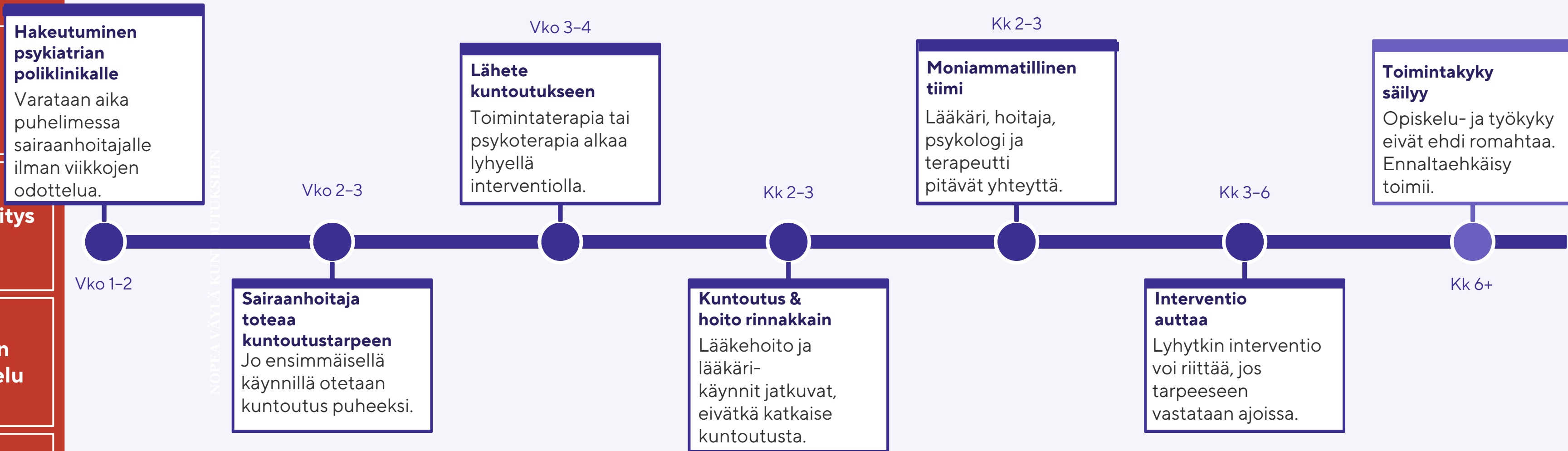
PTSD, kompleksinen trauma

Itsemurhayritys

Seksuaalinen kaltoinkohtelu

Rikoksen uhriksi joutuminen

Päihde-ongelma

MITÄ TÄMÄ VAATII?

KUNTOUTUS ARVIOINNIN RINNALLE
Ei odoteta diagnoosia tai Kelan päätöstä. Lyhyt interventio voidaan aloittaa jo ensimmäisen hoitajakäynnin jälkeen.

DIAGNOOSI VAI KUNTOUTUS – KUMPI AUTTAA?
Resursseja käytetään valtavasti diagnoosin määrittämiseen. Entä jos olisi nopea väylä suoraan kuntoutukseen?

AITO JULKINEN-YKSITYINEN YHTEISTYÖ
Terapeutti osaksi hoitotiimiä. Kuntoutus ei ole lyhytterapiaa: vaativa lääkinällinen kuntoutus vaatii erikoisosaamista.

MIKSI KUNTOUTUSYRITYKSET OVAT RATKAISU?

KETTERÄ JA KUSTANNUSTEHOKAS
Yritykset toimivat ilman hallinnollisia kuluja ja kantavat työntekijäriskin. Edullisempaa kuin hyvinvointialueen oma palvelutuotanto.

KAPASITEETTI ON OLEMASSA
Kuntoutusyrityksillä on valmius ottaa asiakkaita nopeasti. Kuntoutus voi alkaa heti ilman jonoja ja hukkaan valuvaa aikaa.

ENNALTAEHKÄISY SÄÄSTÄÄ
Kuntoutus vähentää raskaampien sote-palvelujen tarvetta. Juuri sitä Suomi tarvitsee.

"Kuntoutus on ensimmäinen kerta tällä matkalla, kun tuntuu siltä, että joku kuuntelee minua."
-toimintaterapia-asiakas Kuntoutusyrittäjien jäsenyrytyksestä

Kuntoutusyrittäjien jäsenyrytykset ovat valmiita. Tarvitaan poliittinen tahto.

YHTEYSTIEDOT

ANNA NURMI-LEHTO
TOIMINNANJOHTAJA

p. 044 548 9753

anna.nurmi-lehto@kuntoutusyrittajat.fi

JUHANI SAARINEN
JURISTI

p. 050 324 0740

juhani.saarinen@kuntoutusyrittajat.fi

OILI PAASKOSKI
PALVELUPÄÄLLIKKÖ

p. 050 492 2495

oili.paaskoski@kuntoutusyrittajat.fi

www.kuntoutusyrittajat.fi/eduskuntavaalit